

בסייעתא דשמיא

שיעורים בפרשת השבוע

שנאמרו בבית המדרש

בית יהושע

רח' מנחת יצחק 2

עיה"ק ירושלים תובב"א

**ע"י הרה"ג ר' מנשה ישראל
רייזמן שליט"א**

יום שישי פ' אמור

י"ב אייר תשע"ה

יוצא לאור בס"ד
ע"י קול הלשון

נכתב לפני עריכה

יוצא לאור בס"ד
ע"י קול הלשון

ניתן למצוא את הקונטרס
באתר קול הלשון

www.kolhalashon.com

שיעור יומי ע"י הרה"ג ר' מנשה ישראל רייזמן שליט"א

יום שישי פ' אמור - י"ב אייר תשע"ה - שבעה ועשרים יום לעומר

מלמדים את הכהנים איך להנך את ישראל

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה אָמַר אֶל הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אַהֲרֹן וְאִמְרַתְּ אֲלֵהֶם לִנְפֹשׁ לֹא יִטְמָא בְּעַמּוּי. בספר דרש משה הקשה רבי משה פיינשטיין זצ"ל הרי ברובא דרובא מקומות שהקב"ה אמר למשה רבינו הלכות ודינים, התחיל הפסוק 'וידבר' לשון קשה. עד כדי כך שבגמ' אמרו (מכות יד) על הפסוק וידבר ה' אל יהושע (יהושע כא) כשסידר את ערי המקלט, ומדוע כתוב לשון דיבור לשון עז, ואמרו מפני שהוא השלמה לדיני תורה שכתוב בחומש, לכן כתוב לשון דיבור. אך בדרך כלל הקב"ה מדבר עם נביא לשון אמירה, אך דינים והלכות מתחיל עם לשון דיבור. פרט למקומות מיוחדים כמו ציצית וקטורת, אך בדרך כלל רוב פרשיות התורה פותחים בלשון דיבור. וא"כ יש להבין מדוע בפרשתן שהיא מצות חמורות, כפל לשון אמירה ב' פעמים, אמור אל הכהנים, ואמרת אליהם.

ותי' רבי משה פיינשטיין ע"פ יסוד שכל מחנך בישראל צריך לזה זה היסוד. כי הנה מה שהקב"ה הבריל את שבט הלוי היה כדי שהכהנים יורו הוראה בישראל, וכשבירך משה רבינו את שבט הלוי אמר 'יורו משפטיך ליעקב ותורתך לישראל', שבעיקרו מדובר בכהנים ולא בלויים, וכמ"ש 'כי יפלא ממך דבר למשפט וגו' ובאת אל הכהן אשר יהיה בימים ההם'. וכן בפ' ראה שמביאים מעשר שני בירושלים נאמר 'למען תלמד ליראת את ה' אלהיך כל הימים', כי הכהנים היו גרים בשש ערים מתוך מ"ח ערי הלויים, וממילא ע"פ רוב לא היה אדם פוגש את הכהנים, אך כשעולה לירושלים עם המעשר שני, אזי ימצא את המורה הוראה, ומזמן לזמן יברר כל הספקות שעלו בלבו ביני לביני. וכן פי' הרמב"ם בסוף הל' שמיטה ויובל, וכמזבא בתוס' (ב"ב כא. בשם ספרי).

רשימת צדיקי הדורות שהיו כהנים

ראיתי פעם בספר שעשה רשימה גדולה מהכהנים שהיו תנאים ואמוראים, ונזכיר קצת מהם, יוסי בן יועזר איש צרידה, [חגיגה כו, שאכל תרומה] רבי יוחנן בן זכאי [יומא עח] רבי יוסי, רבי צדוק, רבן גמליאל, רבי טרפון [כתובות פד], רבי ישמעאל בעל פלוגתא דרע"ק [חולין מח] רבי אלעזר בן שמוע [מגילה כז] רבי אלעזר בן עזריה [ברכות כז] שהיה דור עשירי מעזרא הסופר שהיה כהן, רבי אלעזר בן חרסום [יומא ט], רבי ב"ר צדוק [ברכות יט, מדלגין היינו על גבי ארונות, ופרש"י שהיה כהן] רבי זכריה בן הקצב [כתובות] רבי ישמעאל בן אלישע, מימי רבי, מלבד אותו ישמעאל בן אלישע שהיה כה"ג, רבי חייא ורבי אושעיא בעלי הברייתות [סנהדרין יד] רבי חנינא [סנהדרין מד] שמואל [מגילה כב] רב אמי ורב אסי [שם], רבי ינאי, רבי אלעזר בן פדת האמורא, [מו"ק] רבי זירא, רבי שמעון בר אבא דירושלמי, רבי יונתן, רבי יונה, רב חסדא, רבי חייא בר אבא, אביי, רבא, רבינא, רב אסי, רב כהנא, רב הונא, רב נחמיה וכו'. היו יכולים להמשיך, הש"ך, הסמ"ע, הקצות החושן, החפץ חיים, כולם היו כהנים. וכן אליהו הנביא הרבי של כל הרביים הוא כהן. תיק"ו, תשבי יתרץ קושיות ואבעיות, הוא יפשוט לנו כל הספיקות. וזהו יורו משפטיך ליעקב היא ברכה מיוחדת אל הכהנים שיקבלו את הכח להורות הוראה דרך לכלל ישראל.

והנה יש הרבה מדרגות בשמירת התורה, יש שמקיימים קצת מצוות, יש שמשותלים יותר, ויש שמחמירים קצת חומרות, ויש שמרבים להחמיר חומרות ע"ג חומרות. ולכא' היה צריך להיות שכמה שהארם יותר מחמיר, אזי חי חיים יותר קשים וסוחר עליו עול הרבה יותר קשה על כתפיו. כך נראה למי שהוא בחוץ, שלהיות בריסקער זה דבר קשה. וכן מה שאמרו בגמ' 'שאני כהנים שריבה בהם הכתוב מצוות יתרות', לכא' נראה שיש לכהן עול ומשא יותר כבד על כתפו, כי לא רק שאסור בגרושה ולהטמא למתים וכו', אלא שבזמן הביהמ"ק היה הכהן צריך להזהר על כל צעד ושעל שלא להטמא, ולהזהר מעמי הארץ, וממש אסור לו להסיח דעת. מה שיש לנו בני ישראל זהירות של פסח, זהו מעין שיש לכהן כל השנה לגבי אכילת התרומה בטרה. ובכל זה הם מקיימים מצות עשה מדאורייתא.

ואמר רבי משה פיינשטיין שכל אב או אם שמחנכים את הילדים שהזהירות בפסח הוא עול ומשא, ולא גישמאק ונעימות נצחית, הרי טוב שלא יעסקו בחינוך, מי שמתאנח על עול תורה ומצוות, לא יחנך כלל.

גם כשמלמדים יראת השם, רק באופן רך וקל

אפי' כשבא משה רבינו להודיע לנו על מצות יראת שמים, הוא עושה מזה מילתא זוטרתא, ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה, לעבוד את ה' בכל לבבך ובכל נפשך. כי אם אדם רוצה שיכנסו בלב השומעים, צריך לעשות את זה כדבר קל, הרי כ"כ קל לעשות פסח בבית, לא ח"ו שמוותרים על משהו משמירת המצות והקדושה, נזהרים בכל דבר, אך לא לעשות מזה הר גדול וקשה, כמו שבת, הנה בא שבת, אם יאמרו לילדים בבית, אוי הנה מגיע שבת, וצריך להזהר ממוקצה וכדו', הרי בזה הוא מכניס שנאה לשבת בלב הבנים, ובסוף יש שם בן רשע ששואל מה העבודה הזאת לכם.

כי בית שחינכו שם גישמאק ומתיקות ביהדות, אין הילדים מבינים את הבן רשע. מה כבר קשה בפסח, ושבת ויום טוב, הרי זה עיקר חיותנו לכל השנה ולכל החיים, כשמעבירים את זה לילדים כמילתא זוטרתא, יוכלו להצליח בעבודת החינוך.

הגם שידוע שיש בעבודת הקודש הרבה דברים קשים אך צריך להעבירם לבנים ולתלמידים באהבה ושמחה כאילו זה דבר קל.

עיקר החינוך הוא להאיר בבנים ותלמידים, האור והשמחה והעונג שיש בתורה ומצוות

לכן עתה כשמשה רבינו בא לדבר לאלה שיורו הוראה לישראל, כתוב לשון אמירה, לשון רך, אפי' שנותן בזה לכהנים הרבה הלכות, שמירות הרבה, הערב שמש וכו', בכל זה כתוב אמור ואמרת, כיון שכאן נבנה מוסד של 'להזהיר גדולים על הקטנים', שהכהנים מחנכים את כל בית ישראל איך לשמור התורה וההלכה, החינוך צריך לעבור כמו שהוא דבר קל. ואם מרגיש בעצמו שזה הר גדול, לא יעסוק בחינוך כלל לתלמידים. כי אינו ראוי לזה. אבא לבניו הוא אבא, אך עכ"פ לא יחנך אחרים, אם זה אצלו כעול קשה, אין לו יד ושם בחינוך.

רבי משה אמר שהשיחה בפי הבריות באמריקה 'ס'שווער צו זיין א איד' = קשה להיות יהודי?, הדיבור הזה הרס הרבה בתים מישראל, כי הגם שכשהגיע רבי משה לאמריקה היה מדבר ביהדות, באמת היה קשה להיות יהודי שם בימים ההם, אך כיון שהמחנכים לא ידעו איך להעביר זאת לילדים, ומסרו את זה באופן קשה מאד, ואמרו לילדים שבאמריקה קשה להיות יהודי, לכן לא

הצליחו בחינוך. כשהפסיקו לומר את הדיבור הזה, התחילו להצליח בחינוך. וכן בכל בית יהודי, צריך לקחת אפי' דברים קשים, ולשקר ולומר שזה גישמאק ותענוג אמיתי ביהדות. כי באמת שהכל באמת חביב ונחמד, זה כשארם יודע פנימיות הרבר, אך גם כשארם בקטנות המוחין, והיהדות קשה לו מאד, או שהנסיונות קשים, עכ"ז כשזורעים אויר שקשה להיות יהודי, אין הילדים מתמודדים עם זה, לא מבינים שיש בחיי היהדות אורה ושמחה, לכן אין מתאמצים על תורה ומצוות.

אין לספר לילדים את הקשיים שביהדות

רבי משה מסיים שהאב לא יספר לבנים את הנסיונות שלו רק כשיהיו גדולים בעלי דעת, כשעדיין הם קטנים לא יספר להם בשבת, שהיה לו נסיון קשה לשמור שבת, והוא איבד את העבודה שלו לכבוד שבת. כי עי"ז נכנס בילדים הרגשה קשה על השבת ועדיין אין לילדים את המושג למסור נפש על השבת, לכן יאמר להם כמה תענוג הוא השבת קודש, כמה קל הוא לקיים שבת באמריקה, הרי הוא חיינו ואורך ימינו, ואזי יתחנכו בתורה.

וזהו שני לשונות אמור ואמרת, לומר להם המצוות באופן רך, וגם שילמדו מזה איך לחנך אחרים, גם רב שמורה הוראה בהלכות פסח, אל ידבר בלחץ וקושי, רק באופן שנתיישב על הלב בנחת.

וכן כלפי הנסיונות שיש בתקופה שלנו, כשהילדים שומעים שצריכים כלים כשרים בימינו, ואם הילדים שומעים מהאבא שאינטרנט עם סינון זה קשה, כי זה מעכב את המהירות של המחשב וכו', אם הבחור ישמע מאביו אנחה, מה לעשות שאנו יהודים וצריך סינון, וכן טלפון כשר עולה יותר יקר, וקשה להיות איש כשר, וצריך לוותר על נוחות כדי להיות חרד לדבר ה' וכדו'. כשהילד שומע דברים כאלה, הוא עושה את החשבונות שלו, אהה, זה קשה, זה יותר יקר, והרי להיות יהודי חלש יותר, זה יותר נוח.

הילדים שומעים את השיג ושיח של ההורים איך מסתכלים על המצוות, כגישמאק או כקושי

אדם צריך לדעת שהשיחת חולין שלו נכנסים ללב הילדים. אם מתלונן על הרבנים וכדו', הילדים שומעים את זה בלשון קשה, שמקבל האבא את התורה באופן של 'וידבר' ואין זה משפיע עליהם לטובה. לכן צריך לדבר מיהדות בבית

רק בלשון 'ויאמר', הרב לא צעק, הרב אמר בנחת. איזה גישמאק לעשות סינון על המחשבה, איזה אור זה מכניס בבית. זה הרבה יותר קל וטוב לנו ולכולנו.

וכן מצאנו בגמ' סוף מס' סוכה במעשה דבילגה שחלונה סתומה, על שאמרה בתם לוקוס לוקוס עד מתי אתה מכלה ממונן של ישראל, ולכן סתמו חלון כל המשפחה, כי דברי הבת הוא ממה ששומעת מאביה ואמה. איך היא באה למצב להכות על המזבח עם סנדל, מהלשונות ששמעה מההורים שלה, שקשה להיות יהודי, וכל יום טוב עולה הרבה כסף, שלמי חגיגה ועולת ראיה, הגם שהיו אנשים כשרים, אך היא קיבלה הרגשה שקשה להיות יהודי.

לכן צריך להזהר אפי' ברגע לפני שבת צריך לומר בבית עשרתם ערבתם הדליקו את הנר - בניחותא, כי היכי דלקבלון מיניה. אם יצעק בלשון 'וידבר', לא יקבלו ממנו, רק יאמר בלשון נוחותא.

עוד הקשה רבי משה מדוע בהלכות הכהן גדול חזרה התורה על איסור גרושה חללה זונה, בשלמא אלמנה היא תוספת שיש בכהן גדול לבדו, אך שאר האיסורים, הרי הכה"ג לא בטל ממנו שם כהן סתם, וכמ"ש בגמ' במי שלא היה לו עדיין זכות להיות כהן הדיוט אם יכולים לעשותו מיד כהן גדול. כמו כה"ג שמת ובנו נעשה עתה בר מצוה ורוצים למנותו לכה"ג, ואמרו בגמ' שאינו כן, כי מוכרח להלבישו תחילה ארבעה בגדים ויעלה על המזבח לעשות עבודה ויביא מנחת חינוך, 'זה קרבן אהרן ובניו ביום המשח אותו'. ורק אח"כ הוא לובש שמונה בגדי כה"ג, ומביא מנחת חינוך מנחת חביתין של כה"ג. הרי שאי אפשר להיות כה"ג בלי כהן הדיוט, א"כ מדוע הוצרכו לחזור על איסור גרושה חללה זונה.

גם מי שעולה לגדולה, יש להזהירו מלחלל שבת ומלאכול טריפה

הרה"ק מסטאמר צוק"ל מביא קושיא זאת בתוספת יתרה, כי בדברי הפטרת פרשת אמור נאמר הלכות 'הכהנים הלזים בני צדוק' כל הלכותיהם, שלא ישתו יין ולא יכנסו בלי בגדים, ובסוף נאמר 'ואת עמי יורו בין קודש לחול ובין טמא לטהור, ועל ריב המה יעמדו למשפט' ובסוף נאמר 'ואת תורתך ואת חוקותי וכל מועדי ישמורו ואת שבתותי יקדשו' וצ"ע איזה הוה אמינא יש שהכהן לא ישמור שבת וחזק? ובגמ' הקשו על סוף הפרק שם שנוהרים הכהנים שלא לאכול נבילה וטריפה.

וכתב רבי משה שיש כאן חידוש גדול, שאפי' אנשים גדולים שיכולים להיות

רבנים בכלל ישראל, לא יאמינו בעצמם, וצריך גם הוא זהירות יתרה על א' ב', על שמירת עיניים, ועל שמירת שבת, ועל אכילתו שיהיה בשלימות. אפי' אם יהיה גדול מאד, ממש כהן גדול, עב"ז צריך להזהירו שלא יאכל נבלות וטרפות וישמור שבת. כך צריך לדבר אפי' אל המורה הוראה. לכן כשהכה"ג שהוא גדול מישראל הולך לכהן בכהונה גדולה צריך להזהיר אותו שישמור שבת ולא יאכל נבלה וטרפה.

כדי שלא יטעה האדם שכיון שיש לו חומרות יתרות יכול לוותר פה ושם, לכן הזהירו אותו שוב על גרושה וחללה, אפי' שהיה אסור בהם גם כשהיה כהן הדיוט.

*

וּבֵּא הַשֶּׁמֶשׁ וְיָטֵהר וְאַחַר יֵאָכַל מִן הַקֶּדְשִׁים. לכאן בפשטות היה יותר מובן אם היה יוצא מטומאתו בבוקר, כי לפי סברת האדם בפשטות, אור זה דבר טוב, וחושך לא, טהרה זה דבר טוב, וטומאה לא, א"כ היה מתאים שיזרח השמש בבוקר ואז יטהר, מדוע נאמר 'ובא השמש וטהר' שכששוקעת השמש ונעשה לילה, או אז הוא נטהר?

עוד יש להבין שהרי בין כך השקיעה מטהרת רק לתרומה, אך עדיין מחוסר כיפורים ואסור בקדשים עד שיקריב קרבנו. ויש משא ומתן בגמ' שמחוסר כיפורים יש בו קצת טומאה, ועדיין אסור לו להכנס לקדשים. הרי הזה"ק והבעש"ט מלמדים אותנו שהתורה היא נצחית, ויש להבין מה כל זה אומר לנו.

כשיודע מצבו החשוך, ומהרהר בתשובה, כבר מותר לו לעסוק בתורה

וכתב הרה"ק מאסטורובצא זצוק"ל דכשארם חוטא הרי נטמאה נפשו ונתרחקה מהשי"ת, ואי' בבאר היטב בשם האריז"ל שאדם החוטא ונפשו משוקצת לא יעסוק בתורה, שנאמר ולרשע אמר אלקים מה לך לספר חוקי, שיש פגם נורא כשלומד תורה שלא בטהרה. כמ"ש בנועם אלימלך שיאמר האדם תפילת השב קודם עסקו בתורה, אם אין מקבל על עצמו להיות איש כשר, הרי הוא טובל ושרץ בידו, שעוסק בתורה ויודע שאין נפשו מטוהרת, ולכן אל יעסוק בתורה.

וזוהו פנימיות ענין שהטמא לא יאכל בתרומה וקדשים, שלא יהיה אחיזה להקלי'. וכמ"ש בזה"ק שזה סמא דמותא, וכמ"ש בגמ' למשמאילים בה סם

המות. לא זכה נעשית לו וכו'.

אך אין בזה תירוץ שלא לעסוק בתורה, אלא אדרבה ישוב בתשובה ויעסוק בתורה, שיכיר במצבו שהוא צריך לשוב בתשובה, חשך עלי עולמי, אני במצב חשוך מאד, וישבר לבו ואזי יהיה מותר בלימוד התורה. וזה מרמז ובא השמש וטהר כי דייקא כשנחשך עליו מצבו, שמרגיש כאב חטאיו ונמול לבבו, אזי יאכל מן התרומה, אותיות תורה שניתנה במ' יום. כיון שמרגיש את ריחוקו, אפי' שעדיין לא זכה לתשובה שלימה, כבר תיכף יכול לעסוק בתורה.

וכ"כ במאור ושמש דאע"פ שאמר האריז"ל שעסק התורה בעודו חוטא, יש מזה אחיזה להקליל, כל זה כשלא הרהר בתשובה, אך כשמהרהר בתשובה, כל תורתו בצד הקדושה. לכן בכל פעם שיושב ועוסק בתורה יהרהר בתשובה. והגם שלא שב בשלימות, אך הבין שהוא במצב חשוך, זהו 'ובא השמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים'. שמותר ללמוד תורה.

גם שהרהר קצת בתשובה, אל יעסוק בתורת הקבלה עד שתטהר נפשו

אך עדיין אסור בקדשים עד הבוקר, שזה מרמז על חכמת הקבלה, תורת הסוד, כמו שכתב מהרח"ו בהקדמה לעץ חיים שאסור ללמוד באופן כזה, כי הרהור תשובה ראשון מספיק ללמוד גמ' בבלי ירושלמי שו"ע נו"כ, לזה מספיק מה שמרגיש בחושך, קח גמרא ותרחץ את הנשמה שלך, אך עדיין אתה מחוסר כיפורים אסור לך להכנס למקדש לאכול בשר חטאת ושלמים. כמו שכתב המאור ושמש שכת ש"ץ נפלו מיהדותם כי עסקו בתורת הקבלה שכשנפשם לא היתה מטוהרה. רק כשיתקן החטא מן השורש, אזי יאכל מן הקדשים בשלימות הטהרה, ויוכל לעסוק בתורת הסוד.

הכלל שגם עצם ההרגשה שמרגיש בריחוקו, זהו כבר מספיק שיזכה לעסוק בתורה, ולא נאמר בו 'ולרשע אמר אלקים מה לך לספר חוקי.

והנה אמרו בתוס' על דברי הגמ' כשיצרו מתגבר עליו ילך למקום שאין מכירים אותו וילבש שחורים וכו', פי' ר"ח שמתוך שילבש שחורים יבא להכנעה, אזי יעשה מה שלבו היהודי חפץ, כמ"ש הרמב"ם שעצם חשק הלב הוא לעשות רק רצון ה'. וע"י שיכנע יתבטל גאוותו ויכוון למה שלבו חפץ באמת לעשות רצונך אלהי חפצתי.

לאחר סוכות שהוא זמן התאחדות ישראל, יש להזהיר שלא להתחבר עם רשעים

אי' באמרי שפר דבפרשתן מצאנו כל הימים טובים ואח"כ פרשת לחם הפנים ומתוך כך יצא המקלל וסקלוהו, ויש להבין הרי הפרשה מלא ימים טובים, מה שיין לכאן פרשת המקלל. והרה"ק מאסטמאר פי' שפרשת המקלל זה גם יום טוב שבדו הציונים מלבם יום העצמות, וזה השייכות לכאן... והאמרי שפר מתרץ שהרי בסוכות הוא זמן התאחדות כל ישראל, שמאגדים ד' מינים אפי' זה שאין בו לא טעם ולא ריח, אחר יוה"כ שבו כולם בתשובה, יבואו אלו ויכפרו על אלו, וכן הסוכה מאחדת את כולם, ראויים כל ישראל לישוב בסוכה אחת, כל האזרח בישראל ישבו בסוכות, וכן בשמחת בית השואבה, אלו ואלו אומרים אשרי מי שלא חטא, ומי שחטא ישוב וימחל לו, הרי שהיו שם גם אלה שחטאו, וכולם רקדו ביחד. הרי שסוכות מאחד את כל ישראל. ואמרו בגמ' סוכה 'זאימא כופרא' שמא הלולב הוא מין אחר שיש בו קוצים, ומסיק 'דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום'.

כי לאחר שאוספים את כולם באגודה אחת, יש להזהר שלא לטעות ולהתחבר עם הרשעים, לגור איתם בבנין אחד, ולרקוד עמו כל השנה ביחד. לכן אחר פרשת סוכות, נאמר פרשת ויקלל, אל תתאסף עם אחד שיש בו קוצים ויכול לרקוד בך במעשיו הרעים. אפי' שאתה מתחבר עם כל ישראל, אך עם אחד שדוקר ויכול להזיק בחינוך הבנים, איתנו אל תהיה באגודה אחת. וגם כשכן היית עם כולם באגודה אחת, דע שיש כאן אחד שהוא מגדף, ופי' הכלי יקר שזה המגדף היה תמיד מגדף בתוך לבו, שהרי אביו נהרג בשם המפורש ע"י משה, ולכן היה מגדף שם ה', וכל המחלל ש"ש בצנעא נפרעים ממנו בגלוי.

הוצא את המקלל מחוץ למחנה - להזהר מלהתחבר עם רשעים

והנה כל הויכוח היה שהמגדף רצה להקים אוהל שלו בתוך המחנה, ולכאוף מה לו ליטע אהלו בכאן, הרי במדבר אין שום חזקה, יש מספיק מקום, לא כתוב שטח על שם אחד מהם, אלא שההוא לא רצה להיות שכן עם מגדף כזה, כמו ששרה אמנו פיחודה שישמעאל לא יקלקל את יצחק, וכך היה שם בתחילה היה וינצו, ואח"כ נקב שם ה'. ולכן אמר הקב"ה הוצא את המקלל מחוץ למחנה, שזהו הזהרה מיוחדת להוציא, לא כשאר הנסקלין שביין כך מוציאים אותם מחוץ למחנה, אלא שכאן יש הזהרה מיוחדת שלא להיות איתו

יחד במחנה אחת.

ואי' בבעל הטורים 'ונקדשתי בתוך בני ישראל', וסמך ליה כל פרשת המועדים, כי במועדים העדה מתנכסים להלל להקב"ה, ובזה נתקדש שם שמים. ואי' בחגיגה שבמועדים עושים שלום עם כל עמי הארצות שכל השנה אין איתם שיג ושיח, ובגדיהם מדרס לפרושים, ואין לוחצים ידיים לעם הארץ כל השנה, ומתרחקים מרוקם של מי שלא למד תורה. ובירושלים היה רחוב של עמי הארצות, בעיר העליונה, איפה שהיו רובע היהודי, ולמטה בעיר דוד היו גרים הפרושים האנשים הכשרים. רק במועד אין גדר וסייג, כולם באחדות.

מיד במוצאי יום טוב צריך להזהר ולהזכר ממעשה המקלל, להזהר שלא להתאחד עם כל אחד, יש אחד שאצלו לא צריך להיות אוהב שלום, אלא רודף שלום.

אפי' אם נחלשת קצת מעבודת ה', אל תתחבר עם מי שיותר חלש ממך

הרה"ק מסטאמר כתב ע"פ דברי רש"י שהמקושש והמגדף היו באותה תקופה, 'וינחוהו במשמר לדרוש להם ע"פ השם'. פרש"י ויניחוהו לברו ולא הניחו את המקושש עמו בגדר אחד, כי ידעו שהמקושש במיתה אלא שלא ידעו באיזה מיתה, והמגדף לא ידעו מה דינו. וצ"ע האם בשביל כך לא יניחו אותם בחדר אחד במשמר, כיון שזה מסופק במיתתו וזה מסופק באיזה מיתה, מה בכך שישבו בחדר אחד?

ופי' הדברי יואל, שלא יחשוב האדם הרי בין כך אני לא עובר ה' כזה גדול, אולי כבר מותר לי לגור בשכנות עם יותר חלש ממני. הס מלהזכיר, כי אפי' המקושש אסור שיהיה לו שכן מגדף, אפי' אם אתה מרגיש במדרגה נמוכה אל תתחבר לאחד שהוא במדרגה נמוכה ממך.

כי המקושש התכוון לשם שמים, אע"פ שידעו שהוא למיתה, ומגדף היה מסופק, כי מקושש בוודאי יש לו כפרה, מגדף היה ספק אם יש לו כפרה במיתה. שהרי המקושש היה מחלל שבת לא כמומר אלא עם חשבונות שרצה ללמד את כלל ישראל, כמ"ש בגמ', לכן אסור לו להתחבר עם שכן שיכול להורידו לגמרי מזרע ה'.

מי שאינו מאמין בה' ממילא הוא מושחת בין אדם לחברו

ואי' בראשונים שלפני שהרגו את המקלל, נתן הקב"ה עור רשימה, ואיש כי יכה כל נפש אדם מות יומת, ומכה נפש בהמה ישלמנה, וצ"ע מה שייך כל זה לדין המקלל? אלא שהקב"ה מלמד את משה, שאין מושג שאחד הוא טוב ויש לו דרך ארץ בין אדם לחבירו אם אינו טוב בין אדם למקום. נודע שהאטאיסטים הכי מושחתים בעולם, כיון שכופר בבורא עולם הרי הוא מושחת, זה שמגרף הוא גם מכה אדם ומכה בהמה. אם אינו ירא השם אינו אדם כלל. משפט אחד יהיה לכם, למקלל ולמכה בהמה.

כלל הדברים שלכן מסיימת הפרשה במגרף, להזהר שלא להתחבר עם רשעים, וכמ"ש בגמ' שלאחר המועד, כל הכלים שהיו אתמול כשרים, כי במועד כל ישראל חברים, אך במוצאי יו"ט הכל צריך לטהר, כמו גטו יהודי, שנזהרים מאד מההשכלה ושאר מזיקי עלמא. כי כשאין אדם עוסק בתורה ואינו מאמין, אין תורה אין מוסר, ממילא אינו יודע מצניעות ומשום אנושות. מה שהיה לפני מאה שנה מופרך ללכת בלבושים נוראים כאלה בקיץ, אפי' גוי הבין שזה לא מוסרי, היום כבר לא מבינים שזה לא מוסרי, שבעים שנה אח"כ מבינים הגויים שרק מי שלבוש כך הוא נורמלי, כי הכפירה משבשת את הרעת. והמוסר מתחלף מדור לדור.

העם הגרמני ימ"ש היה נחשב לעצמו כעם הכי מוסרי, אפי' תרנגול לא היה יכול לשחוט מרוב רחמנות, כיון שכפרו בה', היטלר היה תלמיד מובהק של דרוין ימ"ש, לא היה נוצרי ולא מוסלמי, אלא בלי דת כלל, הוא הבין שצריך להרוג שש מליון דולר, והרגיש עצמו אדם מוסרי, כיון שהוא מגרף הרי הוא מכה נפש אדם. ה' יצילנו מהם ומהמונם.

כלל ישראל אמרו 'פן נמות' מרוב דביקות, והרי רצונו ית' שנחיה בקידוש ה'

הזכרנו אתמול באריכות שרצונו ית' שלא נמות על קידוש השם, רק נחיה בבריאות ואריכות ימים, אך במחשבה נקדש שמו ית', ואם יבא לידינו נקיימנה, אך אין רצון והשתוקקות למות ממש. ואי' בזרע קודש מהרה"ק מראפשיץ זצוק"ל במאמרי שבועות, [אתמול היה הילולא קדישא ריליה] במעמד הר סיני אמרו ישראל למשה 'דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אלקים פן נמות', ולכאו' תמוה הרי מדובר בדור דעה, עמדו בהר סיני, מה נתייראו מלמות, אם נפשם תצא בדברם, טוב להם ולנפשותיהם ותהינה בצרור חיי עולם, מהו

המזורא הגדול פן נמות?

ופי' הראפשיצער זי"ע שרצונו יתברך שיהיה לכל יהודי אריכות ימים ושנים טובים, כי יפה שעה אחת בעוה"ז יותר מכל חיי עוה"ב, כי אם אדם רוצה שכר ולהנות מזיו השכינה, ממילא שמח למות מרוב דביקות. אך כשאינו עושה בשביל שכר, אלא רוצה לעשות נחת להשי"ת מתוך הנסיונות בתוך הגוף, הרי לזה הוא מעדיף לחיות כאן בתוך הגוף בעוה"ז.

בכה רבי יש קונה עולמו רק בשעה אחת, ולא זכה לקדש שמו ית' בכמה שנים

כשמת רבי אלעזר בן דורדיא על קידוש השם בכה רבי ואמר יש קונה עולמו בשעה אחת, וצ"ע מדוע בכה, הרי שמחה גדולה היא זו? אלא שבכה רבי על שזכה רבי אלעזר לקנות עולמו רק בשעה אחת. נעביך בנסיון אחד הלך על קידוש השם, הרי הרבה יותר טוב לחיות כאן ולקדש שמו ית' בכל יום. ועל זה בכה רבי שלא קנה עולמו בכמה שנים.

וזה שאמרו דור דעה למשה רבינו, דבר אתה עמנו, שאז נשמע ונעשה, ושמענו ועשינו. ואל ידבר אלקים פן נמות ותיכף ומיד נהנה מזיו השכינה. אין אנו רוצים בכך.

ואמר משה לישראל, אל תיראו, כי לבעבור נסות אתכם בא האלקים, הגם שכששמעו אנכי מפי הגבורה פרוחה נשמתן, וזה היה כרי שיטעמו טעם הדביקות של להנות מזיו השכינה, כנרב ואביהוא, ובזה ניסה אותם הקב"ה אם יעדיפו לגווע מרוב דביקות או לחיות כאן בתוך הנסיונות בגוף גשמי כזה, 'לבעבור נסות אתכם בא האלקים', שתראו מה טעם של דביקות במסירות נפש, ואתם תוותרו על תענוג מזיו השכינה, ותעדיפו לחיות בזה העולם.

וכמו שאנו לומדים מאור החיים הק' כמה מתיקות יש ביציאת הנפש מרוב הדביקות. אך אנו מבינים שהעיקר לחיות כאן בזה העולם, ולכן ביקשו ממשה רבינו דבר אתה עמנו ונשמעה.

השלה"ק חוכך שמקדש השם לא יברך משום שאין מהדרין אחרי מצוה זאת
למדנו בשלה"ק לעשות ברכה על קידוש השם, וכתב בשער אותיות, בראשית עיוני הייתי רוצה לומר שלא יברכו, כי קידוש ה' אין זה מצוה שאנו מחוייבים

להדר אחריה כתפילין סוכה מצה ומרור, ומצוה שאין אנו מהדרין אחריה אין מברכין עליה, שזה הטעם שאין הדיין מברך ביושבו בדין תורה, כין אין מצוה להדר להיות דיין. וכך בקידוש השם, הרי אם יכול לברוח צריך לברוח, או לפדות עצמו בכל אשר לו, וכל זה לטעם הנ"ל שעיקר רצונו ית' שכן נזכה לחיות בזה העולם. שהרי פשוט שאסור לגשת בפני הגוים ולרוק על הצילם כרי שיהרגוהו, העושה כן הוא מתחייב בנפשו. כי אינו עומד בנסיון הנ"ל שאמיתת רצונו שאנו כן נזכה להשאר לחיות על קידוש השם.

הגרף פוטוצקי, אמר לו הגר"א שהיה לו דרך להצילו ע"י שמות וכדו', ואמר הגרף שלא יצילנו הגר"א, כיון שזה לא היה בהשתרלות גשמית, על זה הסכים הגר"א שמותר לו לגרף לההרג.

וכן מה שהקהיל רבי חנינא בן תרדיון קהילות ברבים, וכן רבי עקיבא, שנהרג על למוד תורה ברבים, ואיך עשו כזאת, הרי בשב ואל תעשה אין מצוה לההרג על שאר מצוות? ופי' האחיעזר [מדור מקדשי השם] שכשגוזרים גזירה לשנות את המנהג, והוא ממשיך להמשיך כמנהגו, אזי מותר לו למסור נפשו על כך. שלא כהנ"ל שהולך לרוק על הצלם שיהרגוהו, אלא הוא עושה את שלו, כמו מרדכי שממשיך לשבת בשער המלך.

ומוסיף האחיעזר עוד, שבשעה שאומות העולם מבקשים לבטל התורה מישראל, אז יש לעשות חיזוק יותר שלא תתקיים מחשבתם, אפי' ימותו כמה מישראל, לא תבטל אפי' אות אחת מן התורה. ושם יש ענין מיוחד לכך. אך באופן פשוט, יש לדעת שהמצוה הראשונה הוא לרצות לחיות בזה העולם ולקדש שמו יתברך בחיי חיותינו.

מסופר שרבי אלחנן שמע איך שהחפץ חיים מתחנן לפני השי"ת שיזכה לקידוש השם. [בשיחות מדרכי אבי], וזה היה לעת זקנותו. ובאמת מי כהחפץ חיים שקידש שמו יתברך בדורנו.

והבעל הטורים כתב שעיקר קידוש השם הוא כשבני ישראל באחדות, לכן נסמכו המועדים ל'ונקדשתי'.

כשישראל נאחדים ביחד, פלטרין של הקב"ה קיים

אי' בספרי אמר רשב"י אימתי ויהי בישורון מלך, כשישראל בעצה אחת. משל למה הדבר דומה לאחד שהביא ספינה וקשרם זה בזה והעמידם בלב הים, ובנה

עליהם ארמון גדול. כל זמן שהספינות קשורים, פלטרין של הקב"ה קיים, אם אחד מהם חותך את החבל בדמיונות של מחלוקת, שאינו מהעדה שלי וכדו', אזי נופל כל הפלטרין. כמו שנאמר ואגודתו על ארץ יסדה, ועי"ז ויאתיו כל לעבדך, כשיראו אחדות בישראל יבואו כולם, אך כשבני ישראל נפרדים אין כאן פלטרין ואזי הקב"ה בונה עליותיו בשמים ואינו שורה כאן ח"ו, כמו שהיה לפני משה רבינו. והרי אנו רוצים שהקב"ה יבנה כאן את פלטרין שלו, לזה צריך לחבר את הספינות.

ועל זה כתב בעל הטורים שזהו עיקר קידוש השם שבני ישראל נתאחדים, בפרט בשבת ויום טוב שנאספים כולם ביחד. ועל זה אנו צריכים להשתוקק שנזכה לקדש שמו יתברך באחדות אחד.